

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2025.72.103-119>

УДК 72.01

Малійова Олександра Володимирівна,

асистент кафедри архітектурного проектування цивільних будівель та споруд

Київського національного університету будівництва і архітектури

maliova.ov@knuba.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2807-0839>

Омельяненко Марина Вікторівна,

кандидат архітектури, доцент

кафедри архітектурного проектування цивільних будівель та споруд

Київського національного університету будівництва і архітектури

omelianenko.mv@knuba.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5787-5241>

Грінченко Тетяна Іванівна,

асистент кафедри архітектурного проектування цивільних будівель та споруд

Київського національного університету будівництва і архітектури

grinchenko.ti@knuba.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-3315-2986>

ТВОРЧИЙ ШЛЯХ АРХІТЕКТОРА, ПРОФЕСОРА ОЛЕКСІЯ ЛЕОНТІЙОВИЧА ПІДГОРНОГО

Анотація: в статті висвітлено життєвий та творчий шлях Заслуженого діяча науки і техніки України, Дійсного члена Української академії архітектури та Академії будівництва України, доктора технічних наук, професора кафедри архітектурних конструкцій КНУБА, Віцепрезидента Української Асоціації з прикладної геометрії, випускника і продовжувача традицій київської архітектурної школи кафедри АПЦБС КНУБА О.Л. Підгорного та визначено його основні наукові, педагогічні та творчі здобутки. Увага приділяється його основним досягненням у становленні архітектурної освіти України, зокрема формуванню та утвердженню київської школи прикладної геометрії й архітектурної графіки в КНУБА. Висвітлюються педагогічні досягнення, як лектора, що вмів поєднувати наукову глибину з практичними навичками, а також його новаторським дослідженням у сфері геометричного моделювання просторових конструкцій та архітектурно-будівельної фізики, чий творчий доробок охоплює понад 300 наукових праць, включаючи підручники, посібники, монографії, а також патенти на винаходи.

Стаття розкриває сутність наукових напрямків теоретичних досліджень вченого, маловідомі сторінки життя науковця, його літературну творчість, здобутки у поезії та живописі.

Ключові слова: архітектура; історія архітектури; теорія архітектури; архітектурна наука; педагогіка; творчість; архітектурна школа.

Вступ та постановка проблеми: Творчо-педагогічна діяльність українських архітекторів, випускників та продовжувачів традицій Київської архітектурної школи КНУБА, ще не стала предметом системного дослідження та узагальнення кращого педагогічного досвіду. З метою подальшого удосконалення теоретичних і методичних засад сучасної Київської архітектурної школи КНУБА є необхідність у дослідженні знаних архітекторів-науковців, випускників кафедри АПЦБС [1], серед яких яскраво звучить ім'я професора О.Л. Підгорного.

Підгорний Олексій Леонтійович

Присвячується до дня народження Заслуженого діяча науки і техніки України, Дійсного члена Української академії архітектури та Академії будівництва України, доктора технічних наук, професора, Завідувача кафедри

архітектурних конструкцій КНУБА, Віце-президента Української Асоціації з прикладної геометрії О.Л. Підгорного [2].

О. Л. Підгорний пройшов багатий життєвий та педагогічний шлях, впродовж якого збагатив знаннями тисячі майбутніх архітекторів. Не знайдеться жодного випускника КНУБА (КІБІ), хто б не слухав лекції знаного науковця [3]. Професор О.Л. Підгорний — талановитий педагог, який мав значний вплив на формування цілих поколінь архітекторів. Його навчальні лекції завжди відрізнялися глибиною знань та інноваційним підходом до навчання. Він умів зацікавити студентів, привнести у навчальний процес елементи творчості та практичної діяльності.

Основна частина. Олексій Леонтійович народився 30 березня 1929 року в с. Чечеліївка на Кіровоградщині, в сім'ї вчителів. Згодом родина переїздить до с. Новостародуб (1930р.), де Олексій закінчує 6 класів з похвальними грамотами у місцевій школі №4, де батько працював завідувачем, а мати - вчителькою початкових класів. У важкі часи війни та окупації сім'я залишилася без мобілізованого батька. Пізніше, у 1944 році сім'я переїздить до м. Олександрії, де юнак наверстує навчання і блискуче закінчує середню школу №1 із золотою медаллю.

“Талановита людина - талановита в усьому” - ця фраза цілковито стосується Олексія Леонтійовича. Любов до поезії в юнацькі роки (вірш “Мати”, надрукований в міській газеті) - привела молодого автора на республіканську олімпіаду до Києва. Голова журі, тоді вже відомий та знаний український поет П.Г. Тичина відзначив молодого митця і радив вступати до Київського Університету, аби продовжити літературну справу. Це було перше знайомство зі столицею, яка запала в серце юнакові. Він пише вірш-клятву і знов повертається до Києва вже у 1947 році:

...Я прийду до тебе,
Києве, мій Київ,
В Золоті ворота
Золотої мрії!

(Уривок з вірша «Києву», 07.06. 1947р.) [18]

Однак, покликання до архітектурно-мистецької творчості, пафос повоєнної відбудови, жага до створення нових архітектурних ансамблів визначили вибір молодого митця на користь архітектури – «поезії у камені». Отримана у школі золота медаль допомогла вступити юнаку до архітектурного факультету Київського інженерно-будівельного інституту (1947-1953 р.р.). З цього моменту

О.Л. Підгорний стає частиною історії архітектурної школи КІБІ(КНУБА) як унікальна людина, поет, педагог, професор, лектор.

Олексій захоплюється дисципліною, яка скорегувала його життя і професійну направленість, - нарисною геометрією. Під час навчання він винайшов спосіб визначення апарату побудови перспективи за ескізним рисунком, який використовували студенти у дипломному проєктуванні. Завдяки цим винаходам, у 1953 році, засновник Київської геометричної школи проф. С.М. Колотов звернув на нього увагу і запросив його до аспірантури (Рис.1), з метою розвитку та впровадження його на цій кафедрі - протягом 1953-1959 р.р. на різних посадах: аспіранта, асистента, доцента, старшого наукового співробітника, завідувача кафедри. У 1953-1956 р., навчаючись в аспірантурі, працював над кандидатською дисертацією під керівництвом професора С.М. Колотова (захист відбувся у 1959 році), а згодом – над докторською дисертацією (яку захистив у 1975 р.). Внесок викладача залишив вагомий слід у розвитку кафедри, наукової та архітектурної школи КІБІ в цілому [4]. Тут він знайомиться зі своєю дружиною, В. Обуховою, з якою прожив до кінця життя, поділяючи з нею особисте життя та наукову роботу.

Рис. 1. Випуск Архітектурного факультету 1953 року (з сімейного архіву О.Л.Підгорного). О.Підгорний - другий ряд, п'ятий справа. Перший ряд: доц. М.О.Гусєв, секретар Сухова О.Ф., проф. Я.А.Штейнберг.

Колотов Степан Митрофанович відігравав значну роль у становленні вченого. Випускник Петербурзького інституту цивільних інженерів (Рис.2) став

ініціатором створення у Києві (у 1918 році) Вищої архітектурної школи, виступивши у Київському архітектурному товаристві з доповіддю та обґрунтувавши її необхідність [5]. Восени 1918 року відкривається Київський архітектурний інститут, де С.М. Колотов обирається його першим проректором та читає курс нарисної геометрії.

Рис.2 Проф. С.М. Колотов (фото з підручника [7])

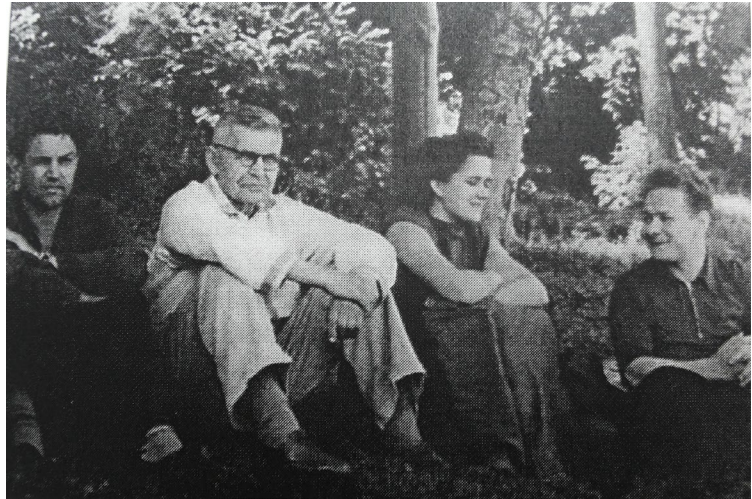

Рис.3 Студенти зі своїм вчителем на відпочинку.(фото з архіву Підгорного) Другий зліва проф. С. Колотов Перший справа О.Підгорний

При створенні Київського художнього інституту Архітектурний інститут увійшов у вигляді факультету до його складу, а Колотов Степан Митрофанович був призначений Завідувачем кафедрою нарисної геометрії.

Науковий, творчий та педагогічний доробок С.М.Колотова став вагомим підґрунтям у становленні талановитого студента, аспіранта, науковця Олексія Підгорного. С.М. Колотов підготував понад тридцять кандидатів наук (серед його учнів професори: В. Є. Михайленко, О. Л. Підгорний, М. Ф. Євстифєєв, В. С. Обухова, А. М. Пономарьов, Б. С. Горленко). Після закінчення Другої світової війни наукова та педагогічна діяльність Степана Митрофановича нерозривно пов'язана з Київським інженерно-будівельним інститутом. Протягом двадцяти років, з 1945 по 1965, він очолював кафедру нарисної геометрії та креслення, де працював і О.С. Підгорний [6]. Одночасно з КІБІ він викладав також у Київському інституті народного господарства (нині - Київський національний економічний університет).

Основні наукові праці Колотова були присвячені розвитку нарисної геометрії: «Побудова перспективи предмета за його ортогональними проєкціями» (1926), «Нарисна геометрія» (1933), «Нова теорія тіней» (1947), «Допоміжне проєкціювання» (1956), «Курс нарисної геометрії» (1958, 1961, у

співавторстві), «Нарисна геометрія (Програмований підручник)» (1967, у співавторстві), Збірник вибраних праць «Питання теорії зображень» (1972) [7].

Значна частина його наукових праць так і залишилася у рукописах. «Методика архітектурного проєктування» (1934), «До питання про національну архітектуру» (1935), «Житло в Узбекистані» (1936), «Використання методу проєктивної геометрії при побудові тіней» (1940), «Новий прийом побудови перспективи» (1944), «Подвійне допоміжне проєкціювання» (1955), «Щодо перетворень у нарисній геометрії» (1959), «Щодо проєктивних просторів» (1961) та інші глибокі та натхненні роботи так і не побачили читача.

Степан Митрофанович Колотов є засновником і першим відповідальним редактором міжвідомчого збірника наукових праць «Прикладна геометрія та інженерна графіка» (з 1964, КІБІ-КНУБА), який пізніше очолив О. Л. Підгорний, ставши його редактором.

Розробки Колотова вплинули як на наукові дослідження, так і на зміст навчальних курсів з нарисної геометрії не лише в КІБІ, але й всіх провідних архітектурно-будівельних вищих навчальних закладах України [8]. Характерною рисою його наукових праць були: гнучке використання проєкційного апарату в теорії й на практиці, творчий підхід до проєкціювання, що суттєво розширив арсенал способів перетворення проєкцій («діаграма Колотова», «спосіб допоміжного проєкціювання»). Наукова школа Колотова сприяла розвитку узагальнених проєкційних методів, формуванню теорії зображень в її сучасному вигляді.

Олексій Леонтійович Підгорний був одним з перших учнів засновника київської геометричної школи професора С.М. Колотова (Рис. 3), одним з тих фундаторів галузі, які обґрунтували, теоретично та організаційно підготували перетворення нарисної геометрії в прикладну науку, забезпечили підґрунтя для розвитку української школи прикладної геометрії.

Олексій Леонтійович Підгорний під керівництвом С.М. Колотова завершує роботу над дисертацією на тему: «Плафонна перспектива» (1959 р.) [9]. і згодом отримує звання доцента. З 1962 року він веде підготовку наукових кадрів через аспірантуру, а згодом (після отримання звання професора у 1977 р.) - й через докторантуру. О. Л. Підгорним та його учнями на кафедрі нарисної геометрії і креслення був започаткований напрямок наукових досліджень, який надовго увійшов і продовжує бути однією з визначальних сторін візитної картки Київської наукової школи КІБІ, заснованої професором С.М. Колотовим.

Докторська дисертація «Геометричне моделювання просторових конструкцій» О. Л. Підгорного була успішно захищена у 1975 році [10]. Сильна архітектурно-будівельна направленість наукових досліджень вченого була оцінена ректором КІБІ, який одразу запропонував йому очолити кафедру

Архітектурних конструкцій. У жовтні 1971 року професор О. Л. Підгорний був призначений завідувачем кафедри архітектурних конструкцій КІБІ (КНУБА), що дозволило внести свіжий подих у традиційне коло інтересів кафедри, яка стояла ще у витоків архітектурної школи КІБІ. Результатом поєднання базової архітектурної освіти О. Л. Підгорного (кафедра Архітектурного проектування цивільних будівель і споруд) та його наукових пошуків у геометричному моделюванні просторових конструкцій і фізичних процесів та явищ (кафедра нарисної геометрії і креслення КІБІ) – стало закріплення передових позицій кафедри у архітектурно-будівельній науці.

Понад 37 років проф. О. Л. Підгорний (1971 – 2009 рр.) був завідувачем кафедри архітектурних конструкцій КІБІ (КНУБА) та головним лектором для студентів-архітекторів з курсу будівельної фізики: розділів “Акустика” (аналіз відбитків звуку та моделювання луни) та “Світлотехніка” (Рис. 3) У розділі, присвяченому світлотехніці, більшість науково-методичних матеріалів з: інсоляції, отримання сонячних карт, конвертів тіней, сонцезахисту, використання сонячної енергії, побудовано на базі геометричної моделі сонячного освітлення, запропонованої професором О. Л. Підгорним.

Рис.3. Професор О. Л. Підгорний на лекції у день свого 60-річчя [21].

На кафедрі архітектурних конструкцій КІБІ багато уваги приділялось вивченню великопрогонових просторових конструкцій. Для студентів архітектурного факультету проводились олімпіади, була розгорнута студентська науково-дослідна робота за цією тематикою. З ініціативи О. Л. Підгорного, для

студентів-архітекторів 5-6 курсів, було започатковано (з 1973 року) спецкурс з формоутворення просторових конструкцій, який став результатом глибоких наукових досліджень вченого. З того часу на архітектурному факультеті стали виконуватися вправи і контрольні роботи з ескізного конструювання покриттів у вигляді оболонок, структур, тентових та вантових конструкцій, які давали необхідне підґрунтя для дипломного проєктування. Згодом, було започатковано учбовий практикум з перспективних типів сучасних конструкцій у тісній співпраці з науковцями та педагогами кафедри: І. М. Щепетовою, О. М. Зайцевим, Д. В. Кузнєцовим. Творчі ідеї О. Л. Підгорного знаходять відображення у науковій роботі кафедри, тематиці аспірантських та докторських робіт. О. Л. Підгорний проводив також щорічний Всеукраїнський науковий семінар для аспірантів при Українській асоціації прикладної геометрії (Рис.4).

Рис.4 Виступ професора О.Л. Підгорного.26.02.2009 р. Фото з сайту КНУБА [20].

З ініціативи проф. О.Л. Підгорного на кафедрі архітектурних конструкцій було відновлено лабораторії архітектурно-будівельної фізики, організовано і проведено Всесоюзну нараду-семінар завідувачів кафедр архітектурних та інженерно-будівельних вузів і факультетів спеціальностей 1202 («Архітектура будівель і споруд»), 1209 («Містобудування та територіальне планування»), 1217 («Теорія архітектури»), 1218 («Дизайн архітектурного середовища») за участю 130-ти представників (26-27 червня 1976 року). На базі кафедри архітектурних конструкцій розвивались і підтримувались контакти КІБІ (КНУБА) з українськими та іноземними ВНЗ (Полтавським ІБІ, Московським ІБІ, МАРХІ та іншими).

Кафедра брала участь в організації 10-ї Всесвітньої конференції з геометрії та графіки ICGG-2002. Викладачі кафедри архітектурних конструкцій брали участь у засіданнях спеціалізованих вчених радах, були членами Української асоціації з прикладної геометрії, організаторами збірника наукових праць “Технічна естетика і дизайн” та фахового збірника “Прикладна геометрія і інженерна графіка» й багатьох інших. О. Л. Підгорний брав участь у виданні фахових збірок у якості відповідального секретаря редколегії “Прикладної геометрії та інженерної графіки” [10 - 13] (протягом 40 років) та члена редколегії ще 4-х фахових збірників. Олексій Леонтійович був постійним членом двох спеціалізованих вчених рад (в тому числі - заступником голови ради), а також членом спеціалізованої ради по захистах докторських дисертацій СРСР у Москві.

Олексій Леонтійович Підгорний був членом спілки архітекторів України з 1975 року. У 1993 році його було обрано членом-кореспондентом, а в 1995 році - дійсним членом Української академії архітектури та дійсним членом Академії будівництва України (відділення “Будівельна механіка і будівельна фізика”). Олексій Леонтійович був також членом товариства геометрів та графіків (ICGG), віце-президентом Української асоціації з прикладної геометрії (УАПГ), у створенні у створенні якої брав активну участь (1998 р.).

За вагомий внесок у розвиток вищої освіти Олексій Леонтійович Підгорний був нагороджений двома медалями та знаками: “Винахідник СРСР”, “Відмінник освіти України”. За створення наукової школи з прикладної геометрії архітектурно-будівельного напрямку та підготовку наукових кадрів у 1996 році О.Л. Підгорний був удостоєний почесного звання “Заслужений діяч науки і техніки України”. У 2015 році за вагомі заслуги вченою радою КНУБА йому було присвоєно почесне звання “Заслуженого професора КНУБА”.

У творчому доробку видатного науковця понад 300 опублікованих праць, серед яких: 2 підручники, навчальні посібники, монографії, 12 авторських свідоцтв на винаходи та численні наукові статті. Серед його праць: «Формоутворення оболонок в архітектурі» (1972), «Проект акустики залів обласного театру ляльок у Миколаєві» (1994), «Геометрія сонячного опромінення і проблеми архітектурного проектування та геліотехніки» (2004), «Світлопрозорі огороження будинків» (2005) [16], «Геометричні основи моделювання світлових тіней при різних видах джерел об’єктів опромінення та їх взаємних положеннях» (2008), «Вентиляція, освітлення та теплогазопостачання» (2010). Наукові дослідження видатного вченого охоплюють широкий спектр тем, зокрема:

- 1) Розвиток теорії зображень та теорії геометричних перетворень;
- 2) Геометричне моделювання просторових конструкцій (оболонок, складок, структурних систем, тощо);

3) Геометричне моделювання процесів розповсюдження прямих і відбитих потоків звукової і світлової енергії в архітектурному середовищі, умов надходження сонячної енергії на поверхні різних об'єктів.

Ці три вектори своїх наукових інтересів, як свідчать його колеги, О. Л. Підгорний жартома називав “не трьома окремими шляхи, а єдиною дорогою з рухом у три смуги, що пов’язані між собою”.

Багатоплановість напрямків досліджень позначилась і на роботах учнів професора: Олексій Леонтійович підготував 44 кандидати та 6 докторів наук, серед яких: Ю. З. Швиденко (1962 р.), І. А. Скидан, С. М. Ковальов, Н. І. Седлецька, Н. В. Куш, Т. Ю. Олещук, О. Т. Дворецький, В. О. Плоский, Є. В. Пугачов та інші. Серед 44 кандидатських дисертацій, виконаних під його керівництвом, 5 – присвячені теорії зображень та теорії геометричних перетворень; 22 - формоутворенню та дослідженню просторових конструкцій; 7 - прикладній геометрії поверхонь (вирішенню проблем техніки та сільського господарства); 9 - питанням геометричного моделювання у будівельній фізиці. Учні знаного науковця та педагога працюють як в Україні, так і за її межами – у країнах ближнього та дальнього зарубіжжя (у країнах Прибалтики та Середньої Азії, у В'єтнамі, Лівані та інших). (Рис.5).

Рис.5. Професор О. Л. Підгорний зі своїм учнем, завідувачем кафедри архітектурних конструкцій КНУБА, проф. В. О. Плоским [20].

В свою чергу, підготовлені О. Л. Підгорним доктори наук продовжують розвиток його наукової школи, здійснюючи активну роботу з підготовки

наукових кадрів. В. О. Плоский - послідовник і учень, завідувач кафедри архітектурних конструкцій та проректор з наукової роботи КНУБА (2014 – 2021 рр.), підготував 10 кандидатів наук. О. В. Сергійчук - професор кафедри архітектурних конструкцій КНУБА підготував 1 доктора наук та 3-х кандидатів. С. М. Ковальов - завідувач кафедри нарисної геометрії КНУБА (2003 – 2018 рр.) – 1 доктора технічних наук та 24 кандидатів. І. А. Скидан - завідувач кафедри нарисної геометрії Донецького політехнічного інституту - 13 кандидатів технічних наук. Є. В. Пугачов, професор кафедри основ архітектури та архітектурного проєктування - 2 кандидатів технічних наук.

Комплексність і послідовність підходів до роботи проходить червоною стрічкою через усе життя талановитого науковця і педагога, через усі сфери його діяльності. Почавши трудову діяльність лаборантом кафедри архітектурних конструкцій, Олексій Леонтійович, врешті став її завідувачем. В Академії архітектури виріс від молодшого наукового співробітника до дійсного члена Академії архітектури та Академії будівництва України. Науковою діяльністю та педагогічною роботою пронизане наскрізь усе життя Олексія Леонтійовича Підгорного.

Разом з тим, творчі здобутки вченого у царині поезії та образотворчого мистецтва також заслуговують особливої уваги. Поезія, тісно увійшовши у життя молодого митця ще у дитинстві, не полишала його й до кінця життя. “Талановита людина-талановита в усьому” - так говориться у народі. Цей вислів цілком підходить і до цієї видатної особистості. Олексій Леонтійович - автор слів гімну Української академії архітектури та проєкту гімну КНУБА, активний учасник поетичного гуртка при університеті. Його перу належать дві поетичні збірки: “По життю розкидані рядки” (2009) [17] та “Акварель і слово”, в яких зустрічаються прекрасні ліричні вірші, присвячені надзвичайній і щасливій історії його кохання; патріотичні рядки, навіяні лихоліттями війни; поетика життя автора у різні періоди життя. Є у нього й посвята майбутнім архітекторам, написана на 2-ому курсі КІБІ архітектурного факультету, тоді ще студентом Олексієм Підгорним - “Будущим зодчим” (22.04.1948 р.). Через півстоліття потому він напише “Через пів віку однокурсникам моїм” (21.06.2003 р.) [17].

Його перу належать такі слова:

Що етюд - то є відбиток
Чарівних переживань.
Варто пензель полюбити,
І збирать з природи дань!

(Уривок з вірша «Природа рідна». 02.03.2009р.) [17].

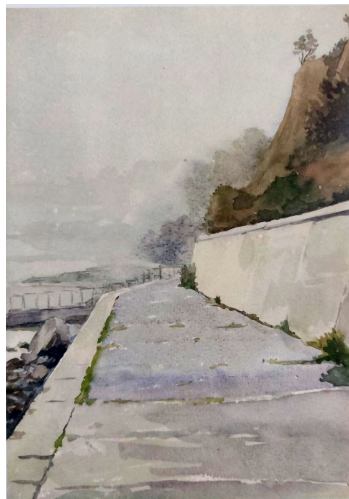
Крім поезії Олексій Леонтійович займався також живописом і графікою. Його пензлю належить велика кількість прекрасних етюдів, які оспівують красу

і чарівність української природи (Рис.6). На картинах, етюдах, замальовках зафіксовані куточки, де бував під час своїх подорожей Олексій Леонтійович (річка Псьол, с. Остап'є, м. Трускавець; с. Пуща-Озерна; с. Конча-Заспа та ін.). До ювілеїв О. Л. Підгорного у 2009 та 2014 роках були видані збірки етюдів «Барви життя» [18].

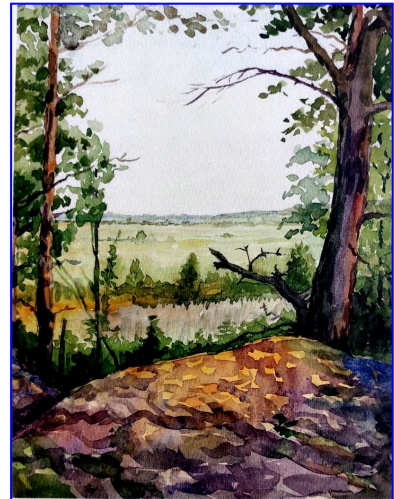
Олексій Леонтійович прожив довге, насичене життя. Видатний вчений і педагог продовжував працювати до останньої хвилини, віддаючи все своє життя науці, сім'ї та учням. Серце вченого зупинилося 19 січня 2023 року на 93-му році його життя. Цілу плеяду учнів, колег, послідовників залишив за собою видатний Вчений, Митець та Вчитель. Наукова думка, життєва мудрість та творча насага гармонійно сплелися у видатній особистості, одному з засновників Української геометричної школи, продовжувачеві традицій Київської архітектурної школи КІБІ.

*а. «Берізки». Санаторій
«Лютіж». 1984. Акварель*

*б. «Набережна Ялти».
1989. Акварель.*

*в. «На узліссі».
с. Варварівка. 1976. Акварель.*

Рис. 6. Акварелі О. Л. Підгорного

Загальні висновки. Життєвий та творчий шлях Заслуженого діяча науки і техніки України, Дійсного члена Української академії архітектури та Академії будівництва України, доктора технічних наук, професора кафедри архітектурних конструкцій КНУБА, Віце-президента Української Асоціації з прикладної геометрії, випускника і продовжувача традицій київської архітектурної школи кафедри АПЦБС при КНУБА О.Л. Підгорного відзначається визначними науковими, педагогічними та творчими здобутками.

Олексій Леонтійович Підгорний – це не просто ім'я в історії української архітектури, це ціла епоха, що ввібрала в себе силу духу, глибину наукового пошуку, педагогічну майстерність і творче натхнення. Він належав до тих особистостей, які формують інтелектуальну і духовну основу поколінь. Його шлях – це шлях самовідданого служіння науці, освіті та мистецтву, де кожна лекція ставала відкриттям, кожен вірш — голосом серця, а кожен ескіз – душею, що говорить мовою кольору і форми.

Професор Підгорний був не лише науковцем, а й провідником ідей, наставником і натхненником. У його постаті поєдналися точність технічної думки і витонченість поетичного бачення світу. Він не тільки досліджував геометричні моделі конструкцій, а й відкривав для студентів красу і гармонію простору. Саме через геометрію він вчив мислити, бачити, відчувати.

Життя О.Л. Підгорного — це не просто приклад для наслідування, це – натхнення, джерело ідей, і безперервний рух до гармонії науки і мистецтва. Його творчий спадок — це міст між минулим і майбутнім, між точністю креслення і польотом фантазії.

Список літератури

1. Куцевич В. В. Формування архітектурної школи. Історія, традиції, сучасність: монографія. Київ: КНУБА, 2018. 216 с.
2. Пермяков В. О. Професори Київського національного університету будівництва і архітектури (1930-2005): Довідник / За редакцією В.О. Пермякова Київ: КНУБА, 2005. 77 с.
3. Плоский В. О., Кривенко О. В. Теплий Олексій. Архітектурний вісник КНУБА. 2023. Вип. 26-27. С.28-38. DOI: <https://doi.org/10.32347/2519-8661.2023.26-27.28-38>
4. Осетрін. М. М. Підгорний Олексій Леонтійович. *Містобудування та територіальне планування*. Київ: КНУБА, 2019. Вип. 70. С. 6 - 7. URL: <https://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/02/2019/201970.pdf>
5. Подгорний А. Л. К 50-летию научной школы проф. Колотова М.М. *Прикладна геометрія та інженерна графіка*. Київ: КГТУСА, 1995. Вип. 58. С.11–18.
6. Михайленко В. Є. Колотов Степан Митрофанович. // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. URL: <https://esu.com.ua/article-3111>
7. Колотов С. М. Вопросы теории изображений (Избранное). Киев, 1972. С.149-152.
8. Ботвиновська С. І., Ковальов С. М., Мостовенко О. В. Три періоди становлення наукової школи прикладної геометрії Київського національного

університету будівництва і архітектури. *Прикладна геометрія та інженерна графіка*. Київ: КНУБА, 2021. Вип. 100. С. 18-27. DOI: <https://doi.org/10.32347/0131-579X.2021.100.18-27>

9. Подгорный А.Л. Плафонная перспектива: дис. ... канд. техн. наук: 05.01.01 / Киевский инженерно-строительный институт. Киев: КИСИ, 1959. 174 с.

10. Подгорный А. Л. Геометрическое моделирование пространственных конструкций: дис. ... д-ра техн. наук: 05.01.01 / Киевский инженерно-строительный институт. Киев: КИСИ, 1975. 371 с.

11. Михайленко В. Є. Діяльність української асоціації з прикладної геометрії. *Прикладна геометрія та інженерна графіка*. Київ: КНУБА, 2010. Вип. 86. С.9–11.

12. Підгорний О. Л. Утворення світлотіньових зон при багатоточкових та лінійних джерелах. *Прикладна геометрія та інженерна графіка*. Київ, 2010. Вип. 84.

13. Підгорний О. Л., Плоский В. О., Кривенко О. В. Викладання методів геометричного моделювання криволінійних поверхонь студентам-архітекторам на прикладі сучасної висотної архітектури. *Прикладна геометрія та інженерна графіка*. Київ: КНУБА, 2020. Вип. 99. С.163–177. DOI: <https://doi.org/10.32347/0131-579x.2020.99.163-177>

14. Підгорний О. Л. Кафедра архітектурних конструкцій. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. Київ: КНУБА, 2000. Вип. 8. С. 31–33.

15. Плоский В. О. Підгорний Олексій Леонтійович // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол.: І.М.Дзюба, А.І.Жуковський, М.Г.Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. URL: <https://esu.com.ua/article-879404>

16. Підгорний О. Л., Щепетова І. М., Сергейчук О. В., Зайцев О. М., Процюк В. П. Світлопрозорі огороження будинків: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: КНУБА, 2005. 281 с.

17. Підгорний О. Л. По життю розкидані рядки. Спогади та вірші. Київ: КНУБА, 2009. 171 с.

18. Підгорний О. Л. Барви життя. Поезія. Акварель/Альбом. Київ: А+С, 2019. 264 с.

19. Колотов Степан Митрофанович (22.12.1880–13.03.1965) [Електронний ресурс] // Сайт КНУБА. URL: <https://www.knuba.edu.ua/kolotov-s-m/> (дата звернення: 12.05.2025).

20. Підгорний Олексій Леонтійович (30.03.1929 – 19.03.2023) [Електронний ресурс] // Сайт КНУБА. URL: <https://www.knuba.edu.ua/pidgornyj-o-l/> (дата звернення: 12.05.2025).

References

1. Kutsevych, V. (2018). Formuvannya arkhitekturnoyi shkoly. Istoriya, tradytsiyi, suchasnist': monohrafiya. [Formation of an architectural school. History, traditions, modernity: monograph]. Kyiv: KNUBA. 216 p. (in Ukrainian)
2. Permiakov, V. O. (2005). Profesory Kyivs'koho natsional'noho universytetu budivnytstva i arkhitektury (1930–2005): Dovidnyk [Professors of Kyiv National University of Construction and Architecture (1930–2005): A reference book]. Kyiv: KNUBA. 77 p. (in Ukrainian)
3. Ploskyi, V. O., Kryvenko, O. V. (2023). Warm Oleksii. Arkhitekturnyi Visnyk KNUBA, (26–27), 28–38. <https://doi.org/10.32347/2519-8661.2023.26-27.28-38> (in Ukrainian)
4. Osetrin, M. (2019). Pidhornyi Oleksiy Leontiyovych. Urban development and spatial planning. Kyiv: KNUBA, (70), 6 - 7. <https://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/02/2019/201970.pdf> (in Ukrainian)
5. Podhornyi, A. L. (1995). K 50-letiiu nauchnoi shkoly prof. Kolotova M.M. [On the 50th anniversary of the scientific school of Prof. Kolotov M.M.]. Prykladna heometriia ta inzhenerna hrafika, (58), 11–18. (in Russian)
6. Mykhailenko, V.Ye. (2014) Kolotov Stepan Mytrofanovych. // Encyclopedia of Modern Ukraine [Online] / Eds.: I. M. Dziuba, A. I. Zhukovsky, M. H. Zhelezniak [et al.]; National Academy of Sciences of Ukraine, Shevchenko Scientific Society. Kyiv: The NASU institute of Encyclopedic Research. Available at: <https://esu.com.ua/article-3111> (in Ukrainian)
7. Kolotov, S. M. (1972). Voprosy teorii izobrazhenii (Izbrannoe) [Questions of the theory of images (Selected works)] (pp. 149–152). Kyiv. (in Russian)
8. Botvynovska, S., Kovalov, S., Mostovenko, O. (2021). Three time periods of the formation of the scientific school of applied geometry of the Kyiv National University of Construction and Architecture. Applied Geometry and Engineering Graphics. Kyiv: KNUBA, (100), 18-27. DOI: <https://doi.org/10.32347/0131-579X.2021.100.18-27> (in Ukrainian)
9. Podgornyi, A. L. (1959). Plafonnaia perspektiva [Ceiling perspective] (Candidate's thesis, Kyiv Engineering and Construction Institute). Kyiv: KISI. (in Russian).
10. Podgornyi, A. L. (1975). Geometricheskoe modelirovanie prostranstvennykh konstruktii [Geometric modeling of spatial structures] (Doctoral dissertation, Kyiv Engineering and Construction Institute). Kyiv: KISI. (in Russian).
11. Mykhailenko, V. Ye. (2010). Diialnist ukrainskoi asotsiatsii z prykladnoi heometrii [Activities of the Ukrainian Association for Applied Geometry]. Applied Geometry and Engineering Graphics, (86), 9–11. (in Ukrainian)

12. Pidhornyi, O. L. (2010). Utvorennia svitlotinovykh zon pry bahatotochkovykh ta liniinykh dzherelakh [Formation of light-and-shadow zones from multipoint and linear sources]. *Applied Geometry and Engineering Graphics*, (84). (in Ukrainian)
13. Pidhornyi, O. L., Ploskyi, V. O., & Kryvenko, O. V. (2020). Teaching methods of geometric modeling of curvilinear surfaces to students of architects on the example of modern altitude architecture. *Applied Geometry and Engineering Graphics*, (99), 163–177. <https://doi.org/10.32347/0131-579x.2020.99.163-177> (in Ukrainian)
14. Pidhorniy, O. (2000). Kafedra arkhitekturnykh konstruktsey [Department of Architectural Structures]. *Current problems of architecture and urban planning*, (8), 31–33. (in Ukrainian)
15. Ploskyi, V. (2023). Pidhornyi Oleksii Leontiiiovych // *Encyclopedia of Modern Ukraine* [Online] / Eds.: I. M. Dziuba, A. I. Zhukovsky, M. H. Zhelezniak [et al.]; National Academy of Sciences of Ukraine, Shevchenko Scientific Society. Kyiv: The NASU institute of Encyclopedic Research. Available at: <https://esu.com.ua/article-879404> (in Ukrainian)
16. Pidhornyi, O. L., Shchepetova, I. M., Serheichuk, O. V., Zaitsev, O. M., & Protsiuk, V. P. (2005). *Svitloprozori ohorodzhennia budynkiv: Navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv* [Translucent enclosures of buildings: A textbook for students of higher education institutions]. Kyiv: KNUBA, 281. (in Ukrainian)
17. Pidhornyi, O. L. (2009). *Po zhyttiu rozkydani riadky. Spohady ta virshi* [Scattered lines of life: Memoirs and poems]. Kyiv: KNUBA., 172. (in Ukrainian)
18. Pidhornyi, O. L. (2019). *Barvy zhyttia. Poeziia. Akvarel / Album* [The colors of life. Poetry. Watercolor / Album]. Kyiv: A+S., 264. (in Ukrainian)
19. Kyiv National University of Construction and Architecture. (n.d.). Kolotov Stepan Mytrofanovych (22.12.1880–13.03.1965). <https://www.knuba.edu.ua/kolotov-s-m/> (Accessed: May 12, 2025) (in Ukrainian)
20. Kyiv National University of Construction and Architecture. (n.d.). Pidhorniy Oleksii Leontiiiovych (March 30, 1929 – March 19, 2023) <https://www.knuba.edu.ua/pidgornyj-o-l/> (Accessed: May 12, 2025) (in Ukrainian)

Abstract

Oleksandra Maliiova, Assistant of the Department of architectural design of civil buildings and structures, Kyiv National University of Construction and Architecture.

Maryna Omelianenko, Associate Professor of the Department of architectural design of civil buildings and structures, Kyiv National University of Construction and Architecture.

Tetiana Hrinchenko, Assistant of the Department of architectural design of civil buildings and structures, Kyiv National University of Construction and Architecture.

The Creative Path of Architect and Professor Oleksii Leontiiiovych Pidhornyi

The article highlights the life and creative path of the Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Full Member of the Ukrainian Academy of Architecture and the Academy of Construction of Ukraine, Doctor of Technical Sciences, Professor of the Department of Architectural Structures of KNUCA, Vice President of the Ukrainian Association for Applied Geometry, graduate and successor of the Kyiv School of Architecture of the Department of ADCBS (Department of Architectural Design of Civil Buildings and Structures) of KNUCA O.L. Pidhornyi and identifies his main scientific, pedagogical and creative achievements. Attention is paid to his main achievements in the formation of architectural education in Ukraine, in particular the formation and establishment of the Kyiv School of Applied Geometry and Architectural Graphics at KNUCA. The article highlights the pedagogical achievements of the lecturer, who was able to combine scientific depth with practical skills, as well as his pioneering research in the field of geometric modeling of spatial structures and architectural and construction physics, whose creative work includes more than 300 scientific works, including textbooks, manuals, monographs, and patents for inventions.

The article reveals the essence of the scientific directions of the scientist's theoretical research, little-known pages of the scientist's life, his literary work, achievements in poetry and painting.

Keywords: architecture; history of architecture; theory of architecture; architectural science; pedagogy; creativity; architectural school.